

פרשת חיי שרה – התמודדות עם מציאות "מורכבת"

התנאי של אברהם לשידוך

1. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק א. ד.

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל: (ב) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי: (ג) ואשבע בה' אלקי השמים ואלקי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב: (ד) כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק:

רשב"ם

ברך את אברהם בכל - להודיע האמור לפנינו שלא שלח עבדיו לקחת אשה ממשפחתו מחמת חוסר נשים בארץ כנען שלא יהו רוצין להזדווג לו, שהרי נתברך בכל וכל העולם מתאווה להזדווג לו, אבל הוא לא רצה כי אם ממשפחתו

2. כלי יקר בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק ג

(ג) לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב. וכי עדיין לא ידענו שהוא יושב בקרב, אלא שבא לתרץ בזה קושיא, וזה כי מסתמא צוה שלא יתחתן בבנות הכנעני פן ילמד ממעשיהם, כדרך שנאמר בתורה (דברים ז ג) ולא תתחתן בהם... ואם כן מה ריוח אם ישא אשה מבנות לבן ובתואל כי גם המה עובדי עבודה זרה כמו הכנעני, על כן אמר אשר אנכי יושב בקרב, ואמר פן תשיב את בני שמה, כי אמר פשיטא אם ישא בני אשה מבנות הכנעני מאחר שאנכי יושב בקרב מסתמא גם בני יגור אצלם ואז יש לחוש שמא ילמדו ממעשיהם, ואם ישא מבנות לבן ובתואל וידור אצלם אז יש גם כן לחוש שמא ילמדו ממעשיהם, אבל כשישא אשה משם וידור כאן אז ממה נפשך אין כאן בית מיוחס, כי מן לבן ובתואל לא ילמד שהרי לא ידור אצלם, ומן הכנעני לא ילמד כי לא יהיה לו התערבות עמהם, ואדרבה ישטמו אותו על אשר לא רצה להתחתן בהם, אמנם יש חששא אחרת והוא שטבע האבות נמשך גם לבנים וזה דוקא באותן עבירות הבאים מפאת החומר כאכילה וזימה וכליות וקנאה וכל המדות הרעות הנתליו בחומר, נגעים אלו מתפשטים מהאבות לבנים, ותולדותיהן כיוצא בהם, אבל העבודה זרה דבר התלוי בשכל של אדם אינו מתפשט מאבות לבנים... על כן היה מרחיק הכנענים שהיו שטופי זימה וכמה מיני עבירות התלולים בחומר האדם זולת עבודה זרה, ולא הרחיק לבן ובתואל שלא היה בהם כי אם פחיתת העבודה זרה לבד:

3. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק כט

(כט) ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין: בצל הטורים

רמז למה שאמרו הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה שרוב בנים דומין לאחיה האם, ובשביל שהיה אחיה רשע ילדה עשו הרשע. וזהו ולרבקה אח ושמו לבן ותהיין מורת רוח ליצחק ולרבקה:

התנאי של אליעזר לשידוך

4. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק יב. יד.

(יב) ויאמר ה' אלקי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם: (יג) הנה אנכי נצב על עין המים ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים: (יד) והנה הנער אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשקה ואמרה שמה וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני:

5. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ד עמוד א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: שלשה שאלו שלא כהוגן, לשנים השיבוהו כהוגן, לאחד השיבוהו שלא כהוגן. ואלו הן: אליעזר עבד אברהם, ושואל בן קיש, ויפתח הגלעדי. אליעזר עבד אברהם - דכתיב והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך וגו', יכול אפילו חגרת אפילו סומא - השיבו כהוגן, ונזדמנה לו רבקה. שואל בן קיש - דכתיב והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו, יכול אפילו עבד, אפילו ממזר - השיבו כהוגן, ונזדמן לו דוד.

6. תוספות מסכת תענית דף ד עמוד א

תימה אמאי לא נקט הכא גבי אליעזר עבד אברהם כמו דקאמר גבי שואל בסמוך יכול אפי' ממזרת או שפחה וכו' ואמר רש"י משום דגבי אליעזר לא שייך עדיין ממזרת דהא לא נתנה תורה

7. מהרש"א *אחדושי אגודתו מסכת תענית דף ד עמוד א

כתבו התוספות תימה וכו' ע"ש ומיהו למאי דאמרינן ביומא דאבותינו קיימו כל התורה ה"מ פריך נמי ממזרת משפחה אך קשה אמאי לא קאמר ששאל שלא כהוגן דשמא לא תהיה ממשפחת אברהם והוא אמר ליה אל בית אבי תלך ואל משפחתי ולקחת אשה לבני משם....

8. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק נו. נח

(נו) ויאמר אלהם אל תאחרו אתי וה' הצלים דרכי שלחוני ואלכה לאדני: (נז) ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה: (נח) ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם האיש הזה ותאמר אלה:

9. מדרש הגדול בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כג פסוק א

גמלתה טוב ולא רע, זו רבקה. וכי מה גמול גמלה ליצחק, שבשעה ששלח אברהם את עבדו ואמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה (בראשית כד, נז), מנהגו שלעולם אדם משיא את בתו לאחד אפלו השיאה לעבד מתביישת היא לומר כלום, אבל רבקה כשאמרו לה התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך (שם, פסוק נח).

"התנאי" של יצחק לשידוך

10. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק סב

(סב) ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב: ספורנו

(סב) בא מבוא באר לחי ראי. להתפלל במקום שבו נשמעה תפלת שפחתו וקודם שהתפלל כבר נשלם ענינו בחרן וקרבה אשתו לבא על דרך טרם יקראו ואני אענה (ישעיהו סה, כד):

11. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק סג

(סג) ויצא יצחק לשוים בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים:

12. כלי יקר בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק סג

(סג) ויצא יצחק לשוים בשדה לפנות ערב. חז"ל למדו מכאן שיצחק תיקן תפילת מנחה שהוא לפנות ערב סמוך להערב שמש. ומכאן סמך למה שאמרו חז"ל לעולם יזהר אדם בתפילת המנחה שכן אליהו לא נענה כי אם בתפילת המנחה, ואף על פי שאברהם ויעקב תיקנו גם תפילת שחרית וערבית, מכל מקום לא מצינו שנענו מיד ותיקפו, אבל בתפילת מנחה מצינו שיצחק נענה מיד, כי מסתמא התפלל יצחק על הזיווג בעוד היות אליעזר בדרך, כי על זאת יתפלל כל חסיד לעת מצוא זו אשה ולכך הלך להתפלל תפילה זו בשדה. שאם נתן לו ה' השדה המוכן לזריעה ביתר שאת על שאר כל השדות, כמו שנאמר (בראשית כו יב) ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא מאה שערים, קל וחומר שיתן לו אשה קרקע עולם אשר תוציא זרע טוב וישר בעיני אלקים, ומיד כאשר התפלל עליה כתיב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים...ומזה למדו שיותר האדם נענה בתפילת המנחה, וטעמו של דבר לפי שמדת הדין מקטרג דוקא לבילה, ועל כן תפילת ערבית הסמוכה ללילה, וכן תפילת שחרית גם כן סמוכה ללילה שעברה, אבל מנחה רחוק משני לילות על כן אין בתפילה זו שום קטיגור:

13. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק סו. סז

(סו) ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה: (סז) ויבאה יצחק האהלה שנה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחר אמו: פ רש"י

(סו) ויספר העבד - גלה לו נסים שנעשו לו שקפצה לו הארץ ושנזדמנה לו רבקה בתפלתו:

14. תרגום אונקלוס בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק סז

ואעלה יצחק למשכנא וחזא והא תקנין עובדהא כעובדי שרה אמיא ונסיב ית רבקה והות ליה לאתו וריחמה ואתנחם יצחק בתר אמיא:

15. רמב"ם בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק סז

וטעם הכתוב, כי יספר בכבוד שנה יצחק באמו, כי מעת שמתה שרה לא נטו אהלה כי אמרו לא תבא אשה אחרת אל אהל הגבירה הנכבדת. וכאשר ראה רבקה הביאה אל האהל ההוא לכבודו ושם לקחה. וזה טעם ויאהבה וינחם - ירמוז שהיה מצטער מאד על אמו ורחק ממנו מנחם עד שנחם באשתו באהבתו אותה, כי מה טעם שיזכיר הכתוב אהבת האיש באשתו:

25. אילת השחר בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק ז)
(ז) ויאמר אחתי הוא. לא נזכר בפסוק שיצחק נטל רשות מרבקה לומר
שהיא אחותו, וי"ל דנהג כאביו

יצחק לא חושש ממצאיויות מורכבות

26. העמק דבר בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק ז)
ויאמר הוא, אחתי היא. ולא ביקש ממנה שתענה לשואליה שהיא אחות, כמו
שעשה אברהם, משום שרבקה היתה נכנעת ביותר ליצחק, כמש"כ לעיל ס"פ
כ"ד הסיבה לזה, ולא סרה מרצונו מאומה:

27. בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק יב . לג
(יב) ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה':
(יג) ויגדל האיש וילך הלך וגדל עד כי גדל מאד: (יד) ויהי לו מקנה צאן ומקנה
בקר ועבדה רבה ונקנאו אותו פלשתים: (טו) וכל הבארת אשר חפרו עבדי
אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר: (טז) ויאמר אבימלך
אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד: (יז) וילך משם יצחק ויסן בנחל גרר
וישב שם: ... (כב) ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה
רחבות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרנו בארץ: (כג) ויעל משם באר שבע:
(כד) ויבא אליו ה' בלילה ההוא ויאמר אליו אלקי אברהם אביך אל תירא כי
אתך אנכי וברכתיו והרבותי את זרעך בעבור אברהם עבדי: ... (כו) ואבימלך
הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיל שר צבאו: (כז) ויאמר אלהים יצחק מדוע
באתם אלי ואתם שונאתם אתי ותשלחוני מאתכם: (כח) ויאמרו ראו ראינו כי
היה ה' עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונקרית ברית עמך:
(כט) אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב
ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ה': (ל) ויעש להם משתה ויאכלו וישתו:
(לא) וישפיו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום:
(לב) ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו
ויאמרו לו מצאנו מים:

רד"ק
(לב) ויהי ביום ההוא - קודם נסעם מאתו, והיה זה סבה מאת הא-ל
כדי שיראו עוד בהצלחתו ויראו ממנו:

28. בראשית *פרשת תולדות (פרק כה פסוק כא
ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ופתר רבקה אשתו:
רש"י
(כא) ויעתר - הרבה והפציר בתפלה:

29. בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק א . ד
ויהי כי זמן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני
ויאמר אליו הנני: ... (ד) ויעשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואללה
בעבור תברך נפשי בטרם אמות:

רמב"ן
(ד) בעבור תברך נפשי - היה בדעתו לברך אותו שיזכה הוא בברכת אברהם
לנחול את הארץ, ולהיות הוא בעל הברית לאלקים כי הוא הבכור: ונראה שלא
הגידה לו רבקה מעולם הנבואה אשר אמר ה' לה ורב יעבוד צעיר, כי איך
היה יצחק עובר את פי ה' והוא לא תצלח. והנה מתחלה לא הגידה לו דרך
מוסר וצניעות, כי ותלך לדרוש את ה', שהלכה בלא רשות יצחק, או שאמרה
"אין אנכי צריכה להגיד נבואה לנביא כי הוא גדול מן המגיד לי", ועתה לא
רצתה לאמר לו "כך הוגד לי מאת ה' טרם לדתי" כי אמרה, באהבתו אותו לא
יברך יעקב ויניח הכל בידי שמים

30. בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק לג
(לג) ויחַרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי
ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך ה':

חזקוני
גם ברוך יהיה שע"פ הדבור ברכתיו שהרי קנה הבכורה ממך ושורת הדין
עשיתי

31. רש"י בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק לג
גם ברוך יהיה - שמירה לעובדני. וגם ידע שבעצת רבקה עשה הכל והיא
היתה מכרת בו שראוי לברכות:

32. מאמר של הרב זלמן מלמד מתוך אתר ישיבה
נתבונן קצת בדמותו של יצחק. יצחק הוא פסיבי. לאורך כל פרקי התורה
העוסקים בו רואים כך. הוא כבר בסביבות גיל ארבעים וכל זאת אברהם
אביו הוא זה ששולח למצוא לו שידוך ולא הוא עצמו. יצחק נותן את הברכות
אך רבקה יוזמת למי הוא יתן את הברכות, העבודה של יצחק נעשית באופן
פעיל על ידי אחרים. גם ענינו של יצחק, עמוד העבודה, "ויעתר יצחק לה'
לנכח אשתו כי עקרה הוא" (שם כה, כא), גם עניין התפילה הוא עניין של
פסיביות, פנייה אל הקב"ה והתבטלות כלפיו, כמו בתפילה האדם מודה
שהכל מאת ה', הכל נעשה על ידו והכל תלוי בו ולכן האדם פונה אל ריבונו
של עולם, כלומר, גם התפילה מבטאת את העניין של הפסיביות.

16. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כד פסוק סב

(סב) ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב:
רש"י
(סב) שהלך להביא הגר לאברהם אביו שישאנה:

17. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כה פסוק א
ויסף אברהם ויקח אשה ושמיה קטורה:
רש"י
קטורה - זו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרת
ושקשרה פתחה שלא נזדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם:

18. חזקוני בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כה פסוק א
וא"ת הרי לעיל גבי ותתע פרש"י מלמד שחזרה לגלולי בית אביה אלא
י"ל קודם שחזר ולקחה אברהם פעם שניה עשתה תשובה ונקראת
קטורה על כך.

19. מעשי (ה) מעשי אבות פרק כה *פרשת חיי שרה)
רבי אליעזר ב"ר אליהו אשכנזי היה נכדו של רבי יוסף קולון (מהרי"ק), גדול חכמי איטליה
בסוף תקופת הראשונים.

וכבר דרשו ז"ל (בר"ר ס, יד) מבוא באר לחי רואי, שהלך להביא הגר
לאברהם אביו שישאנה, ולפי מדרשם זה יתכן לומר שאומרו ויביאה
יצחק האוהלה שרה אמו, רוצה לומר שנהג כבוד באשת אביו והביאה
לאוהל שרה אמו, ואחר כך לקח את רבקה לו לאשה, שלכך נאמר
ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו ויקח את רבקה, שאם היתה רבקה
אותה שהביא אל האוהל, לא היה לו לומר רק ויביאה האוהלה שרה
אמו ותיה לו לאשה.

20. בראשית *פרשת חיי שרה (פרק כה פסוק ה . ו
(ה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק: (ו) ולבני הפילגשים אשר
לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה
אל ארץ קדם:

21. אברבטאל פרשת חיי שרה
והסבה השטית והיא שצריך לאדם שישתדל מאד שלא תהיה קטטה בין בניו
אבל ישתוו בעניניהם באופן שלא תפול ביניהם לא קנאה ולא תחרות ואין
ספק שישמעאל היתה לו שנהא רבה עם יצחק מפני שבעבורו גורש מביתו
גם להיותו בן שרה אשר גרשה אותו מהסתפח בנחלת אביו ומפני זה רצה
אברהם להוליד בנים אחרים כדי שיגרשם מביתו מארצו כאשר ישמעאל כי
בזה תסתלק חמת ישמעאל ויחשוב שגרשו לא היה מלבד מפאת שרה אלא
שמאת ה' היתה זאת שישאר יצחק עקר הבית וירש אותה הוא ולא אחר ולזה
נאמר ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק
בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם ואין ספק אצלי שגם לישמעאל נתן מתנות
כי הוא מכלל בני הפלגשים ולכן נשארו יצחק וישמעאל אחים ורעים ונתכבד
ישמעאל יותר מבני קטורה בשהוא עם יצחק קברו את אברהם מה שלא זכו
בני קטורה לעשותו וגם בזה היתה מיתת אברהם בשיבה טובה שראה את
ישמעאל ויצחק שלמים ומוסכמים באהבה רבה.

22. בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק א . ו
ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל
אבימלך מלך פלשתים גררה: (ב) ויבא אליו ה' ויאמר אל תירא וימלך
בארץ אשר אמר אליך: (ג) גור בארץ הזאת ונאיה עמך ואברכה כי לך ולזרעך
אתן את כל הארצות האל והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך:
... (ו) וישב יצחק בגרר:

אור החיים
(ו) וישב יצחק בגרר. לומר שקיים מאמר הבורא ברוך הוא ובטל מחשבתו
שקדמה לו:

23. בראשית *פרשת תולדות (פרק כו פסוק ז . יא
(ז) וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא כי ירא לאמר אשתי פן
יהרגני אנשי המקום על רבקה כי טובת מראה הוא: (ט) ויקרא אבימלך ליצחק
ויאמר אך הנה אשתיך הוא ואין אמתך אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי אמרתי
פן אמות עליה: ... (י) ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו כמעט שכב אחד
העם את אשתי והבאת עלינו אשם: (יא) ויצו אבימלך את כל העם לאמר
הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת:

24. בראשית *פרשת וירא (פרק כ פסוק י . יב
(י) ויאמר אבימלך אל אברהם מה ראית כי עשית את הדבר הזה: (יא) ויאמר
אברהם כי אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי:
(יב) וגם אמנה אחתי בת אבי הוא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה:

האם נאמר שצורת עבודה שכזאת, כשאדם לא פעלתן, לא יוזם ולא אקטיבי זאת עבודה משנית בחשיבותה - תלוי כלפי מי האדם נפעל. כשהאדם מתבטל כלפי שמיא, וכל הנפעלות שלו היא התבטלות כלפי בורא עולם - יש בזה בחינה לא פחות גדולה, ואולי אפילו יותר גדולה מאשר כשאדם עושה פעולות, והפעולות הן שלו, אפילו אם כל מעשיו הם לשם שמים, כי מעורב בהם צד אנושי בכל העשייה. מה שאין כן כשהאדם מבטל את עצמו כלפי ריבונו של עולם, הוא לא יוזם ובכל מעשיו הוא נעשה כלי לקבלת אור ה' ואור ה' ממלא אותו. זוהי בחינה מיוחדת של הופעת אור ה', אולי זה אפילו יותר שלמות ויותר עליונות מאשר כשהאדם פועל בעצמו. כמובן שלכל תכונה יש את המעלות שלה אך ניתן לראות את המעלה שיש גם בנפעלות.

סיכום

במציאת השידוך ליצחק רואים אנו שלאברהם היו תנאים מאד בסיסים - 1. 'אל בית אבי תלך ואל משפחתי' (מופיע בדברי עבד אברהם). 2. להביא אותה ליצחק ולא את יצחק אליה. אליעזר מרחיב את הדרישות ומחפש גם מידות מתוך רצון להיטיב עם יצחק. חז"ל מבקרים את אליעזר ואומרים ששאל שלא כהוגן.

יצחק בזמן הזה עסוק בתפילה ויודע שכמה שמציאת שידוך זה דבר מורכב הוא סמוך ובטוח שהכל יסתדר. לאורך כל הדרך רואים אנו שיצחק לא נבהל ממציאות מורכבת, להפך הוא יודע לנרמל את המורכבות וכל מציאות נעשית פשוטה. לימוד גדול אנו לומדים מיצחק - אין מציאות מורכבת, המורכבות היא רק בראש של האדם. בכוחנו להתבונן על המציאות בצורה פשוטה ומתוך ענווה והרבה אמונה לצלוח את כל אתגרי החיים בשמחה ובטוב לבב!!

סיכום:

במציאת השידוך ליצחק רואים אנו שלאברהם היו תנאים מאד בסיסים - 1. שתהיה מארץ מולדתו. 2. להביא אותה ליצחק ולא את יצחק אליה. אליעזר מרחיב את הדרישות ומחפש גם מידות מתוך רצון להיטיב עם יצחק. חז"ל מבקרים את אליעזר ואומרים ששאל שלא כהוגן.

יצחק בזמן הזה עסוק בתפילה ויודע שכמה שמציאת שידוך זה דבר מורכב הוא סמוך ובטוח שהכל יסתדר. לאורך כל הדרך רואים אנו שיצחק לא נבהל ממציאות מורכבת, להפך הוא יודע לנרמל את המורכבות וכל מציאות נעשית פשוטה. לימוד גדול אנו לומדים מיצחק - אין מציאות מורכבת, המורכבות היא רק בראש של האדם. בכוחנו להתבונן על המציאות בצורה פשוטה ומתוך ענווה והרבה אמונה לצלוח את כל אתגרי החיים בשמחה ובטוב לבב!!

